

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XV. Graues Pontificis suspiciones in Cæsarem & Hispanos; & fœdus
idcircò ab eo cum Galliæ Rege compositum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11665

1555.

gatus Hannibal Ruccellaius, fuit filius sororis Ioannis Casæ Archiepiscopi Beneuentani, quem apud Venetos Nuntium reuocauerat Pontifex ad præfecturam arcanarum epistolarum; quippe virum in humanis litteris præstantissimum, & non mediocriter eruditum etiam diuinis. Ferunt autem, cum huic summam dignitatem in Senatu die postera declarandam Paulus destinasset, eundem à proposito resiliisse ex lectione carminum lasciuorum, quæ fuerant alio tempore à Casa latinè conscripta, rigidoque Pontifici ad auctoris perniciem sub vesperam sunt ostensa. Porro tum Casa, tum Ruccellaius, cum Florentiâ egressi fuissent, audissimi recuperandi sibi patriam, & ipsi patriæ libertatem, idonei censebantur, ut alter calamo, alter voce eos motus in Italia cierent, qui in huiusmodi centrum concurrerent. Consultò Caraffa iniunxit, sicuti diximus, Ruccellaiio, ut quæ is Regi proponeret, à perseueranti de trirēibus discordiâ minimè penderent; cum rem breuè componendam prænereretur, prout contigit. Sfortia Comes Sanctæ Floræ, Camerarij frater, & familiæ Princeps, ob operam diu præstitam Casari, de illo benemeritus, statim atque constrictum in arce fratrem sensit, Albanum festinanter conuenit, propositâque impendente familiæ suæ ruinâ, obtinuit ab eo mandata ad Mendozam, ut nauigia Centumcellas reducerentur, vbi Alamanno sunt reddita. Eâ re delinitus Pontifex, deprecante Collegio Cardinalem liberauit post vigesimum à captiuitate diem, accepto prius vadimonio trecentorum scutorum millium; iniunctâque ipsi multâ iacturæ redituum ac dignitatis, si Româ discederet, eodem postea in primo Senatu voce Pontificis seuerissimè castigato. Tantum animi decrepito illi corpori suppetebat ad Principatus maiestatem sustinendam, si tanto animi robori par brachij robur respondisset.

C A P V T XV.

Graues Pontificis suspiciones in Casarem & Hispanos; & facta idcirco ab eo cum Gallia Rege compositum.

DVm animus Pontificis hoc præstito sibi obsequio ex parte leniebatur, ob nouam offensionem acerbius exulceratus est, cum ipsi fuisset persuasum, venenum iussu Casaris parari Caraffæ Cardinali à quodam Nannio Abbate, missumque Romanum fuisse Casarem Spinam, Calabrum hominem, ad eundem necandum. Nannius coniectus in vincula, & ad questionem vocatus, dixit,

dixit, se Neapoli missum ad Abbatem Bersignum, res Albani curantem. Iam verò per opportunitatem, quâ Bersignus ad Albanum in Insubriam pecuniam attulerat, atque inde regressus Bononiâ iter habebat, captus ibi, ac Romam deductus est, litteris omnibus, aliisque arcanis scripturis interceptis, quæ cum plerâque occultis notis essent exarata, curatum est, ut in apertam formam conuerterentur. Et quoniam inter umbras constantur spectra, & notæ quod sunt obscuriores, eò magis subiacent cuius absurdæ interpretationi; data est opera, ut varia ibi apparerent agitata à Cæsarianis ministris in Cardinalem, & ipsum Pontificem: multa super his summo occultoque studio acta formata, vnumque iudicium, vulgo *processum* vocant, nominatim fertur in Cæsarem fuisse confectum. Quæ postea cuncta suppressa, tametsi Nannius & Spina, tamquam rei crimen confessi, fuerint morte multati. Quod proximo libro distinctius enarrabimus, ubi Caraffensium tragediam exponemus.

2. Hostiles hæ fraudes credibiliores euenere Pontifici, ex eo quod eius apud Carolum Nuntius scripserat. Auctoritatem pristinam obtinebat in Aula Cæsaris Antonius Perenottus, Episcopus Atrebatensis, Granuellani magni Cancellarij demortui filius. Inerat in eo mentis excelitas, sed non minor animi elatio: & quàm illa cuiuscumque vasto rerum molimini parem ipsum reddebat, tam hæc magis idoneum ad regimen despoticum quàm ciuile. Hic itaque ubi resciauit Cardinalem Sanctæ Floræ, & Camillum Ursinum fuisse carcere inclusos, negatumque Oratori aditum ad Pontificem, conquestus apud Nuntium fuerat aduersus Paulum, eiusque fratris filios, loquendi formulis contemptum minasque spirantibus, vsus potius iurgio quasi in subditum, quàm querimoniâ tamquam cum æquali. Id litteræ Nuntij deferabant: sed Aula per consuetas amplificationes adiciebat, ex priuatis litteris Bruxellenfibus innotescere, à Granuellano fuisse stimulatam Cæsarem ad arma inferenda Pontifici, eumque vniuerso profano dominio spoliandum, quasi numquam sibi tutum futurum esset regnum Neapolitanum, in cuius confinio tam auersis ac turbulentis animi Princeps imperaret.

3. Fidem tamen habuit Pontifex, pro senum ingenio, timidam ac suspiciosam tam atrocibus iniuriis, quæ sibi obtendebantur seu per fraudem seu per arma paratæ ab infenso Cæsarianorum animo. Quamquam, si res extra mentis perturbationem spectetur, cuiusnam venire in cogitationem potest, Carolum, qui tunc apud se statuerat iam-

1555. iamiam dominationi nuntium remittere, quod Octobri proximo subsecuto præstitit, seque piæ solitudini mancipare, conscientiam ac famam suam deturpare voluisse postremo facinore tam in se detestabili, tam arduo ad perficiendum, tam facili ad detegendum. Unde complurium postea fuit opinio, ea omnia à Caraffa Cardinali fuisse inuenta, qui per falsas narrationes, & innumera scripta, Pontificis mentem horrendis laruis oppleuerit, quò ipsum terroris impetu in perditissimæ desperationis consilia præcipitem ageret. Verumtamen rerum peritiores negant, Caraffam id temporis eo auctoritatis apud patrum, eoque potentia apud ministros fuisse progressum, ut posset arbitrato suo quibusuis fucatam pigmentis Pontificis oculis scenam obicere. Quare simillimum vero est, deflexa ab eo distortum in usum suspiciosa Pauli natura & ætate, quæritisque vndique umbris atque constipatis, falsi potius commentatoris quàm impostoris illum partes egisse; ministros verò Pontificis eodem obsecundasse, seu ipsos quoque deceptos (quippe non confisos totius textura, quæ non plene atque vndecumque perspecta, rectè diiudicari non potest) seu veritos, ne si ipsi eas suspiciones negligerent, negligentes Pontificiæ incolumitatis crederentur.

* Litteræ
Farnesij Car-
din. ad equi-
tem Tibur-
tium, 9. O-
ctobr. 1555.

Pontifex igitur animo agitatus, accersit ad se complures ex Purpuratis & Oratoribus, quos à partium affectione remotiores existimabat, & inter eos Anglicanum, Lusitanum, & Venerum. Coram ipsis conquestus, iniurias sibi à Cæsarianis illatas; purgatisque iis, quæ à se gesta fuerant, suscipiendæ à se vindictæ necessitatem ostendit. Mox, sicut aliqui rerum illarum scriptores tradunt, ad arcanum colloquium adduxit Auazonum Gallicum Oratorem, cui plurimum fidebat, & Farnesium Cardinalem, summam tunc apud ipsum & apud Gallos auctoritatem; & cum iis quosdam ex sibi maximè intimis acciuit, præsertim verò Syluestrum Aldobrandinum, celebrem Iurisconsultum, & Clementis VIII. parentem, qui erat ex Florentinis exulibus, adeoque cupidissimus earum turburum, quæ se suamque patriam libertati restituere possent; & præter eos Paulum Consiliarium, vnum ex tribus, qui simul cum Paulo Ordinem Clericorum Regularium instituerat, & quem postea idem Paulus Pontificio cubiculo præfecerat. Illic denarravit famulissimas machinas in se ac fratris filios extractas; produxit litteras Nuntij, & quasdam partes ex iudiciali actis: suam conditionem doluit, quòd cum à Deo Christianorum parens fuisset constitutus, cerneret sua viscera aduersum se conspirantia, cogereque aduersus sua viscera se ferro munire, non tam ad incolumitatem vitæ suæ, quam

quam communi tranquillitati libenter immolasset, quàm ad custodiam illius dignitatis, cuius non dominus, sed custos erat: ostenditque, suam spem in Christianissimi Regis potentia ac studio maximè niti. Dicunt, ab Oratore, prout in eiusmodi euentibus fieri solet, oblata Paulo fuisse regnum, Regem, cunctosque regios liberos, ad sanctissimum ipsius caput, Apostolicumque principatum tuendum; dein verò indicasse Pontificem, sperare se visurum breuè alterum è regniis liberis in regno Neapolitano, alterum in Mediolanensi principatu dominantem; tum eos, qui accersiti fuerant, dimissos.

5. Addunt, à Caraffa Cardinali, moræ omnis impatiente, eosdem in propinqua cubicula Magistri Cærimoniarum adductos fuisse; digestisque ibi ruditer conditionibus, iniunctum Casæ, vt assiduus esset Auazono, cui iam regia mens erat magna ex parte comperta, ad concinnanda scripturarum capita; quibus 13. Octobris confectis, subscripsit Pontifex, ac vicissim Orator Regis nomine, cui ad ea rata habenda quinquaginta dierum spatium concessum est; & ob Caraffæ Cardinalis festinationem missa in Galliam fuisse, antequam à Ruccellaio responsa sibi redderentur. Hæc rerum capita aliqua postmodum ex parte mutata, cum denuò disertis Henrici mandatis rata sunt habita. Quare nos, vt narrationem perstringamus, quæ Operi nostro necessaria quidem est, sed incidens, minimeque ex præcipuis, rei summam in pauca colligemus, eâ formâ quæ postremò firmata est.

6. Vt Rex obligaretur ad Pontificem pro virili defendendum à quocumque vim inferente; nec eidem liceret copias, quas ad id misisset, reuocare, nisi Galliæ regnum hostis inuaderet: atque ad hoc se obstringebat ex sua bonitate ac pietate, per promissionem à quauis mutua conuentione minimè pendentem.

Vt inter Pontificem ac Regem fœdus intercederet, tam ad vim propulsandam quàm inferendam in Italia vniuersa, præterquam in ditione Subalpina (ne societatem iniret Pontifex aduersus Sabaudum) magnâ pecuniæ vi Venetiis depositâ, statutâque in iisdem capitibus collatione tum pecuniæ tum militiæ vtrique parti impositâ.

Vt acquisito regno Neapolitano, Pontifex in eius possessionem iure beneficiario immitteret vnum ex regniis filiis, qui Delphinus non esset, ibique perpetuò degeret; idque cum ingenti census annui accessione, cum amplo confinium laxamento, neque cum minori amplificatione sacræ iurisdictionis pro Sede Apostolica, & cum attributis etiam Carassensium familiæ principatibus.

Pays II.

M m m

Vt

1555.

Vt occupatus pariter Mediolanensis Principatus, vni ex minoribus Regis filius traderetur, ad ibi similiter degendum obstricto.

Vt dum adhuc Regis filij minores essent, Pontifex acquisitis ditionibus moderatores destinaret.

Vt Octauio ductore, Florentiæ Duci arma inferrentur ad vrbes Etruriæ in libertatem vindicandas.

Vt esset in arbitratu Pontificis, aut illic aut in regno Neapolitano bellum inchoare; sed nullâ ratione in Insabria, ne adigerentur fœderati alias militum copias conscribere ad Romam tuendam.

Vt vtrique partium vetitum esset sancire cum aduersariis concordiam, absque alterius consensu.

Vt Venetis locus daretur ad accedendum fœderi: quidquid in Sicilia acquireretur ipsis attributo, & etiam Ferrariæ Duci, cum auctoritate Ducis supremi, aliisque oppidorum ac prouentuum emolumentis.

Dum hæc tractabantur Romæ, Rucellaius in Gallia rem agebat; vbi sententiis variatum. Momoransius Comestabilis, & Turnonius Cardinalis Henricum dehortabantur, ne fabricam extrueret supra labentem minimeque suffultum parietem, cuiusmodi erat Pontifex octogenarius, cui nullus ex magnis Italis Principibus adhærebat. Satius fore ad regni quietem, si stabilirentur induciæ cum Cæsare, quas tunc Regina vehèmenter vrgebat. Sed præpotuit contraria Guisij Ducis sententia, quippe conformis Regis animo, æmulatione inflammato erga victorias Caroli, Hispaniæque amplitudinem. Quocirca Romam misit Lotharingum Cardinalem, memorati Ducis fratrem, simulque Turnonensem coëgit eò sese conferre, vtpote antiquissimum, maximeque de recentioribus Italiæ rebus edoctum. Vterque verò pactiones Regis nomine signarunt 15. Decembris anno 1555. quibus pariter Pontifex subscripsit. Sed quò rei nucleus Aulam lateret, quando eius obtutibus assidue tractationis cortex subtrahi nequiuerat, curatum est, vt Lotharingus discederet, quasi pertæsus quòd nihil conficeretur, nauaturus in reditu operam ad inducendum Ferrariæ Ducem ac Senatam Venetum in idem fœdus. In quo falsus est Suauis, dum existimat Lotharingum ante pactiõnem Româ profectum: sed eius falsitatem excuso, cum ea pactio adeò fuerit occultata, vt ne Farnesio quidem suboluerit, tametsi ^b extra modum sagaci, penitusque intento ad ea negotia inuestiganda, & vt clientibus, perinde notitiis locupleti.

^b Colligitur ex duabus litteris à Farnesio Card.

scriptis ad Octauium Ducem, alteris 14. Decembris 1555. adeoque pridie quàm fœdus firmaretur; alioquin Rosulo postredie discessus Lotharingi; & ex aliis scriptis ad equitem Tiburtium, 28. Nouemb. 1555. post lō post accessum Lotharingi.

Verum-

8 Verumtamen, e quamquam ille tantum amicitiae atque auctori-
 tatis obtineret prius in animo Pauli, ut ipso nominante Casa scri-
 bendis secretioribus Pontificis litteris admotus fuerit, Saulius ad
 ararij praefecturam, ambo per Pontificias litteras accersiti, aliique
 complures ad praecipua munera selecti, oblataque pariter eidem es-
 set suprema rerum administratio; haec tamen fauoris aura (pro eo ac
 vsuuenit apud Pontifices erga Purpuratos extraneos ac praepoten-
 tes) quod plenior, eò breuior fuit; diffolata partim ab Aulæ inuiden-
 tia, in fertili solo senilis animi Pontificis suspensiones criminationes-
 que profeminantis; partim ab æmulatione Caraffæ Cardinalis, qui
 censebat subtractum iuri quod sibi consanguinitas ac solertia vindicarent,
 quidquid potestatis concederetur alteri, qui sibi & mune-
 nere & gradu minimè subiiceretur; partim etiam à Gallorum sus-
 spicione, quibus exploratum erat, d agitari assiduè à Cæsariis
 reconciliationem cum Farnesiis per aliquam de Placentia pactio-
 nem; adeoque videbatur ipsis intutum, plantas serere in eo fundo,
 cuius recuperandi facultas penes aduersarios foret; praesertim cum
 animaduertetur, Farnesios haud ex animo, sed quasi necessitate
 compulsos consensisse expeditioni, quæ per eas pactiones inter Pon-
 tificem Regemque Octauio Duci committebatur, quæque reipsa erat,
 ut hic e Gallico suoque milite instructus, suppeditatoque clam sub-
 sidio à propinquis oppidis Ecclesiasticis, per Castrensem ditionem
 in Senensem impressionem faceret, ad illius intermortuas Reipubli-
 cæ reliquias reuocandas in vitam, & Hispanos Florentinosque in-
 de depellendos, dum Pontifex, antequam in apertam inimicitiam
 prodiret (prius enim volebat apud ministros Principum rem neces-
 sitate cohonestare, intentis in se conspirationibus patefactis) sed
 solo nomine suspensionis ac securitatis, armatas copias sub Ducis Vr-
 binatum imperio destinabat in suo confinio, Neapolitanum re-
 gnum spectante, quibus Proregis suppetias Senensibus impediret.
 Qua in re videbatur fortasse Farnesius in prima sibi acie dimican-
 dum, exponentibus seipsum suasque ditiones finitimorum irritato-
 rumque hostium aggressionibus, & absque iis armorum neruis, qui
 satis essent ad inuadendam prosperè tam validam monarchiam,
 qua parte & possessione & munitione pollebat. Quare Octavius &
 Cardinalis sapiens hanc ægrimoniam Pontifici significarant, ipsum
 ab expeditione dehortati; adeoque cum se parum procliuus osten-
 derent, parum etiam beneuolentiae fideique sunt assecuti. Huc acces-
 sit, quod ij Pontificis ministri, qui in Farnesij Cardinalis gratiam
 munera obtinuerant, ac potissimum Casa, quod fortunâ tunc sibi fa-
 uente

1555.
 e Epistola
 Farnesij Car-
 din. ad equi-
 tem Tibur-
 tium, 17. Iu-
 nij an. 1555.

d Ex variis
 epistolis Far-
 nesij Card.
 ad Octa-
 uium Du-
 cem, praeser-
 tim ex qua-
 dam 14. De-
 cemb. 1555.
 & ex altera
 ad equitem
 Tiburtium,
 initio Ianuar.
 1556.
 e Litteræ
 Farnesij Car-
 din. ad Ti-
 burcium,
 30 Septemb.
 1555 & ini-
 tio Ianuarij
 1556.

1556.

f Litteræ
Farnesij Car-
dinalis ad
Tiburium,
initio an-
ni 1556.

uente omnem noxiam clientelæ erga alios umbram dispellerent, & verbis & operâ apud Paulum & Caraffam Cardinalem studiosam quamdam ostentationem Farnesiis contrariam præ se ferebant. Hinc factum est, f vt non modò celaretur Farnesio de Ruccellaj missione, sed eidem aperta remissæ beneuolentiæ indicia exhiberentur; & quamquam ipsi postea, utcumque passo primam personam in ea scena non agere, honorificus locus concederetur, adeoque grati ac beneuolentis animi reuerentia redderetur à Casa; tamen in extimo colore perstitit, negotiorum intima nequaquam subire: quorum penetralia à Principibus aperiri non solent, nisi vel cui necessitas cogit, vel in ea conditione iacenti, vt possit quamcumque miseriam ab illorum ira timere, vel quamcumque prosperitatem ab illorum gratia sperare.

C A P V T XVI.

Custodia militum à Pontifice statuta. Purpuratorum creatio. Cuncta regna à Carolo Quinto transmissa filio. Inducie à Casare ac Philippo Rege cum Gallie Rege compositæ. Pontificis ob eam rem querimonia. Legationes Caraffe Cardinalis in Galliam, & Rebia in Belgium, & quibus cum mandatis.

a Litteræ
Farnesij Car-
din. ad Octa-
uium Du-
cem Rosulo,
vbi exceperat
hospitio
Lotharingum,
11. Ianuarij 1556.

Postremam abeundi veniam Lotharingus petierat à Pontifice, qui voluit, vt ibi a desent Caraffa Cardinalis, & Dux Montorij, dicens, Eos à se tamquam in Regis famulatum ipsi tradi, digesto inter illos denuò magno moliminum apparatu, quibus vere nouo & in Etruria & in regno Neapolitano Hispanos aggredierentur, cum litteræ à Rege superuenerunt, hæc nuntiantes: Cum ageretur inter Regios Cæsareosq; ministros de commutandis captiuis, Cæsareos à Regiis petiisse, an in ipsis esset facultas ad inducias faciendas; qua de re edoctum Regem respondisse, Eas posse ab illis confici, sed cum pactionibus prius à se propositis, & à nobis recensitis: has verò esse, Ne de conditionibus sermo fieret, sed vtraque pars in præsentis rerum statu persisteret. Non licuisse Regi id negare quod aliàs obtulerat, quodque sibi adeò profuturum esset, quippe tranquillitati publicæ minimè aduersanti: sed ex altera parte se haud existimare, ab aduersariis exceptum iri id quod tunc recusa-uerant, & tam graui sibi incommodo futurum esset. Lotharingus variè locutus est quid ipse de rei euentu sentiret: profectio tamen haud retardatâ, litteras Turnonio reliquit, communicandas Pontifici; qui, auditâ earum sententiâ, rem haud magni faciens respur-